

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΑΝΟΥ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 44058/05)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

8 Ιανουαρίου 2009

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Πάνου κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρο,*

Χρήστο Ροζάκη,

Anatoly Kovler,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές,*

και τον Søren Nielsen, γραμματέα τμήματος.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 4 Δεκεμβρίου 2008,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 44062/05) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία υπήκοο του Κράτους αυτού, την κυρία Ελένη Πάνου («η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 2 Δεκεμβρίου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον κύριο Δ. Νινόπουλο, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Μ. Παπίδα, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Η προσφεύγουσα παραπονείται ιδίως για παραβίαση του δικαιώματός της σε διπλό βαθμό δικαιοδοσίας.

4. Με απόφαση της 6 Δεκεμβρίου 2007, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή εν μέρει παραδεκτή.

5. Τόσο η προσφεύγουσα όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν έγγραφες παρατηρήσεις επί της ουσίας της υπόθεσης (άρθρο 59 § 1 του κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

6. Ο προσφεύγων έχει γεννηθεί το 1960 και κατοικεί στην Αθήνα.

A. Η ποινική διαδικασία

7. Το 2003, ποινικές διώξεις ασκήθηκαν σε βάρος της προσφεύγουσας, η οποία κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών ήταν αστυνομικός, με την κατηγορία της νόθευσης του αρχείου οικοδομικών αδειών που τηρείτο στο

αστυνομικό τμήμα όπου εργαζόταν. Κατόπιν της ανάκρισης, λόγω της διαφωνίας μεταξύ του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών και του Εισαγγελέα Εφετών ως προς την παραπομπή ή μη της προσφεύγουσας σε δίκη, η υπόθεση εισήχθη ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών.

8. Στις 14 Οκτωβρίου 2004, το συμβούλιο υιοθέτησε την πρόταση του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών και παρέπεμψε την προσφεύγουσα σε δίκη (βούλευμα αριθ. 4284/2004). Λόγω του επαγγέλματος της προσφεύγουσας, η υπόθεση εισήχθη ενώπιον του Εφετείου Πλημμελειοδικών, το οποίο συνεδρίασε ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο.

9. Η συζήτηση ενώπιον του ποινικού δικαστηρίου έλαβε χώρα στις 30 Μαΐου, 3 και 7 Ιουνίου 2005. Στο τέλος της δίκης, το δικαστήριο κήρυξε την προσφεύγουσα ένοχη και την καταδίκασε σε ποινή κάθειρξης έξι μηνών με αναστολή. Το δικαστήριο αποφάσισε επιπλέον ότι η έφεσή της θα είχε ανασταλτική ισχύ (απόφαση αριθ. 6581/2005). Την ίδια ημέρα, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής.

10. Στις 16 Ιουνίου 2005, η Ελληνική Βουλή ψήφισε το νόμο αριθ. 3346/2005. Δυνάμει του άρθρου 32 του εν λόγω νόμου (βλέπε πιο κάτω παράγραφο 17), η ποινή που είχε επιβληθεί στην προσφεύγουσα παραγράφηκε και η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο, με πράξη του εισαγγελέα με ημερομηνία 30 Ιανουαρίου 2006.

11. Στις 15 Ιουνίου 2006, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του εισαγγελέα αίτηση να ανακαλέσει την προαναφερόμενη απόφαση, προκειμένου να εκδικασθεί η υπόθεσή της σε δεύτερο βαθμό. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε ως αντίθετη προς τις διατάξεις του νόμου αριθ. 3346/2005.

B. Η πειθαρχική διαδικασία

12. Εν τω μεταξύ, στις 8 Σεπτεμβρίου 2005, κατόπιν συζήτησης στην οποία η προσφεύγουσα ήταν παρούσα, επικουρούμενη από δικηγόρο, το πειθαρχικό συμβούλιο αστυνομικών υποδιευθυντών αποφάσισε την απόταξή της λόγω παραβίασης του άρθρου 9 § 1 ζ) και ι) του προεδρικού διατάγματος αριθ. 22/1996 επί του *πειθαρχικού δικαίου αστυνομικού προσωπικού* (βλέπε πιο κάτω παράγραφο 20). Το συμβούλιο στήριξε την απόφασή του σε διάφορα αποδεικτικά στοιχεία (καταθέσεις μαρτύρων, προσκομισθέντα έγγραφα, κατάθεση της προσφεύγουσας) και ιδίως στην κατάθεση ενός άλλου αστυνομικού που κατηγορείτο για την ίδια υπόθεση.

Το συμβούλιο ανέφερε επιπλέον ότι η προσφεύγουσα είχε καταδικασθεί για τα ίδια πραγματικά περιστατικά δυνάμει της απόφασης αριθ. 6581/2005 του Πλημμελειοδικείου Αθηνών (πρακτικά αριθ. 138/2005).

13. Στις 24 Νοεμβρίου 2005, η προσφεύγουσα προσέφυγε κατά της απόφασης αυτής. Η συζήτηση ενώπιον του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου έλαβε χώρα στις 31 Οκτωβρίου 2006. Η προσφεύγουσα, η οποία ήταν παρούσα στη συζήτηση και επικουρείτο από δικηγόρο, υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η ποινική υπόθεσή της είχε τεθεί στο αρχείο δυνάμει του νόμου αριθ. 3346/2005, και ότι, ως εκ τούτου, δεν της επιτρεπόταν να προσφύγει κατά της πρωτοβάθμιας καταδίκης της.

14. Αφού διασκέφθηκε, το συμβούλιο έκρινε ομόφωνα ότι τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία κατηγορείτο η προσφεύγουσα «είχαν αποδειχθεί πέραν αμφιβολίας από στοιχεία της πειθαρχικής διαδικασίας (καταθέσεις μαρτύρων, προσκομισθέντα έγγραφα, κατάθεση της προσφεύγουσας)», και ιδίως από την κατάθεση ενός άλλου αστυνομικού που κατηγορείτο για την ίδια υπόθεση. Το συμβούλιο πρόσθεσε:

«Επιπλέον, η προσφεύγουσα κηρύχθηκε ένοχη για τα ίδια πραγματικά περιστατικά από το αρμόδιο ποινικό δικαστήριο. Το γεγονός ότι η υπόθεση αυτή τέθηκε στο αρχείο, σύμφωνα με το νόμο αριθ. 3346/2005, δε δεσμεύει το πειθαρχικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 6 § 2 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 22/1996.»

15. Κρίνοντας ότι έπρεπε να της επιβληθεί πιο επιεικής ποινή από εκείνη της απόταξης, το πειθαρχικό συμβούλιο αποφάσισε να τεθεί η προσφεύγουσα σε αργία με απόλυση για μία περίοδο τεσσάρων μηνών (πρακτικά αριθ. 179^A/2006). Λόγω της σε βάρος της πειθαρχικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα δεν υποβλήθηκε σε αξιολόγηση για τα έτη 2006-2007 και παρέμεινε στον ίδιο βαθμό (πρακτικά αριθ. 2/2007 και 4/2007 του ανώτατου συμβουλίου της ελληνικής αστυνομίας), γεγονός που οδήγησε στην αυτεπάγγελτη συνταξιοδότησή της στις 5 Μαρτίου 2008.

16. Εν τω μεταξύ, στις 2 Φεβρουαρίου 2007, η προσφεύγουσα είχε ασκήσει ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών αίτηση ακύρωσης της προαναφερόμενης απόφασης αριθ. 179^A/2006 του πειθαρχικού συμβουλίου, συνοδευόμενη από μία αίτηση αναστολής εκτέλεσης. Η διαδικασία εκκρεμεί επί του παρόντος ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

17. Το άρθρο 32 του νόμου αριθ. 3346/2005 έχει ως εξής:

«1. Επιβληθείσες ποινές με αποφάσεις που έχουν εκδοθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος διάρκειας μέχρι έξι μηνών, εφόσον δεν έχουν καταστεί αμετάκλητες και δεν έχουν οπωσδήποτε εκτιθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, παραγράφονται και δεν εκτελούνται, υπό τον όρον ότι ο καταδικασθείς δεν θα υποπέσει μέσα σε δεκαοκτώ μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού σε νέα από δόλο προερχόμενη αξιόποινη πράξη, για την οποία θα καταδικασθεί αμετάκλητα οποτεδήποτε σε ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερη των έξι μηνών. Σε περίπτωση της καταδίκης ο καταδικασθείς εκτίει αθροιστικά, μετά την έκτιση της ποινής και τη μη εκτίεσις (...).

2. Οι μη εκτελεσθείσες κατά την παράγραφο 1 αποφάσεις τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα (...).»

18. Σε εγκύκλιο της 5^{ης} Ιουλίου 2005 προς τους εισαγγελείς εφετών και πρωτοδικών, ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου διευκρίνιζε ότι αν το άτομο είχε καταδικαστεί αμετάκλητα για νέα αξιόποινη πράξη, η ποινική διαδικασία που είχε τεθεί στο αρχείο δυνάμει του άρθρου 32 § 1 θα συνεχιζόταν, «χωρίς ουδεμία στέρηση των δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου, από το σημείο εκείνο της διαδικασίας όπου βρισκόταν η υπόθεση της 17 Ιουνίου 2005 [την επομένη της θέσης του νέου νόμου σε ισχύ]».

19. Σε επιστολή της 22 Νοεμβρίου 2007 προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, ο Εισαγγελέας Εφετών Λάρισας σημείωνε ότι αν ο καταδικασθείς είχε διαπράξει εντός της προβλεπόμενης από το άρθρο 32 § 1 προθεσμίας μία νέα αξιόποινη πράξη από δόλο, η τεθείσα στο αρχείο ποινική υπόθεση θα ανασυρόταν από το αρχείο. Αν ο καταδικασθείς είχε ασκήσει έφεση πριν τη θέση της υπόθεσης στο αρχείο, αυτή θα εισαγόταν ενώπιον του εφετείου προκειμένου να κριθεί.

20. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του προεδρικού διατάγματος αριθ. 22/1996 επί του *πειθαρχικού δικαίου αστυνομικού προσωπικού* έχουν ως εξής:

Άρθρο 6 § 2

«Σε περίπτωση αμνηστίας, αποκατάστασης, χάριτος ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο άρσης του κολασίμου ή άρσης ή μεταβολής των συνεπειών της ποινικής καταδίκης, δεν αίρεται το πειθαρχικώς κολάσιμο της πράξης.»

Άρθρο 9 § 1

«Τα πειθαρχικά παραπτώματα, τα οποία επισύρουν την ποινή της απόταξης είναι τα κατωτέρω περιοριστικώς αναφερόμενα, ανεξάρτητα από το αξιόποινο ή όχι αυτών:

(...)

ζ. (...) η νόθευση εγγράφου (...), και γενικά η διάπραξη από πρόθεση κάθε εγκλήματος (...) που από τα αίτια, το είδος, τον τρόπο εκτέλεσης και τις λοιπές περιστάσεις μαρτυρεί διαφθορά χαρακτήρα ή μειώνει την αξιοπρέπεια του αστυνομικού ή το κύρος της υπηρεσίας.

(...)

ι. Οι πράξεις που θίγουν την τιμή ή την υπόληψη αυτού ή το κύρος του Σώματος ή μαρτυρούν διαφθορά χαρακτήρα.»

Άρθρο 49 § 1

«Η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από την ποινική ή άλλη δίκη. Πραγματικά όμως γεγονότα των οποίων η ύπαρξη ή ανυπαρξία διαπιστώθηκε με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου λαμβάνονται υπόψη στην πειθαρχική δίκη, όπως και στην ποινική, δεν κωλύεται όμως το πειθαρχικό όργανο να εκδώσει απόφαση διαφορετική από εκείνη του ποινικού δικαστηρίου. Η ποινική δίκη δεν αναστέλλει την πειθαρχική διαδικασία (...)»

21. Σύμφωνα με τη νομολογία, μία αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου δεσμεύει το πειθαρχικό όργανο ως προς την ύπαρξη ή ανυπαρξία των πραγματικών περιστατικών στα οποία βασίζονται οι ποινικές διώξεις, μόνο αν η απόφαση αυτή δηλώνει ρητά ότι το ποινικό δικαστήριο διαπίστωσε την ύπαρξη ή

ανυπαρξία των εν λόγω πραγματικών περιστατικών και δεν αθώνει τον κατηγορούμενο λόγω αμφιβολιών ή λόγω της άρσης του κολάσιμου χαρακτήρα της πράξης (Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, απόφαση αριθ. 687/2000, Συμβούλιο της Επικρατείας, αποφάσεις αριθ. 2487/1987, 1177/1988, 3364/1990, 3012-3/1991, 545/1993, 1533/1995, 3125/1996, 137/2005). Η ποινική αθώωση λόγω αμφιβολιών δεν απαγορεύει στο πειθαρχικό όργανο να εκτιμήσει με διαφορετικό τρόπο τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αφορούσαν οι ποινικές διώξεις (Συμβούλιο της Επικρατείας, απόφαση αριθ. 1908/2004). Τέλος, ακόμα και όταν το πειθαρχικό όργανο είναι υποχρεωμένο να δεχθεί τα πραγματικά περιστατικά των οποίων η ύπαρξη ή ανυπαρξία διαπιστώθηκε με αμετάκλητη αθωωτική απόφαση, μπορεί ωστόσο να επιβάλει πειθαρχική ποινή αν εκτιμά ότι η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου θίγει την τιμή του και το κύρος της ελληνικής αστυνομίας (Συμβούλιο της Επικρατείας, απόφαση αριθ. 2350/2004).

22. Το άρθρο 574 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπει:

«1. (...) το ποινικό μητρώο αποτελείται από δελτία.

2. Σε κάθε δελτίο ποινικού μητρώου αναγράφονται τα εξής:

(...)

β) Οι αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις ή βουλεύματα

3. Στα δελτία ποινικού μητρώου εγγράφονται επίσης τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Η χάρη με άρση των συνεπειών της καταδίκης, η παραγραφή της πράξης ή της ποινής με ειδικό νόμο, η αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό όρους με ειδικό νόμο (...)»

23. Σε επιστολή της 30 Μαρτίου 2007 προς τον υπουργό Δικαιοσύνης, ο Αντιεισαγγελέας του Αρείου Πάγου διευκρίνιζε ότι μόνο οι αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις εγγράφονταν στα δελτία ποινικού μητρώου και ότι, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι μη αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις, οι οποίες είχαν τεθεί στο αρχείο δυνάμει του νόμου αριθ. 3346/2005, θα εγγράφονταν σε κάθε περίπτωση στο ποινικό μητρώο, ακόμα κι αν το άτομο δεν είχε διαπράξει νέα αξιόποινη πράξη από δόλο μέσα σε δεκαοκτώ μήνες από τη

δημοσίευση του νόμου αυτού. Την άποψη αυτή εξέφρασε και ο Εισαγγελέας Εφετών Λάρισας, στην επιστολή του με ημερομηνία 22 Νοεμβρίου 2007 (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 21, βλέπε επίσης το βούλευμα αριθ. 82/2006, με το οποίο ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθήνας κήρυξε άκυρη και διέταξε τη διαγραφή από το ποινικό μητρώο της εγγραφής μίας καταδικαστικής απόφασης, η οποία εκδόθηκε σε πρώτο βαθμό, και στη συνέχεια τέθηκε στο αρχείο δυνάμει του νόμου αριθ. 3346/2005).

III. Η ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΑΡΙΘ. 7 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

24. Οι εφαρμοστέες διατάξεις της εισηγητικής έκθεσης στο Πρωτόκολλο αριθ. 7 της Σύμβασης έχουν ως εξής:

Άρθρο 2

«17. Το άρθρο αυτό αναγνωρίζει σε κάθε πρόσωπο που κηρύχθηκε ένοχο για αξιόποινή πράξη από δικαστήριο, το δικαίωμα της επανεξέτασης από ανώτερο δικαστήριο της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε ένοχο ή του επιβλήθηκε ποινή. Δεν απαιτείται, σε κάθε περίπτωση, το εν λόγω πρόσωπο να έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης συγχρόνως και της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε ένοχο και της απόφασης με την οποία του επιβλήθηκε ποινή. Για παράδειγμα, αν το καταδικασθέν πρόσωπο έχει ομολογήσει την ενοχή του για την αξιόποινή πράξη για την οποία κατηγορήθηκε, το δικαίωμα αυτό μπορεί να περιοριστεί στην επανεξέταση της απόφασης με την οποία του επιβλήθηκε ποινή. Σε σχέση προς τη διατύπωση της αντίστοιχης διάταξης του Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών (άρθρο 14, παράγραφος 5), προστέθηκε ο όρος «δικαστήριο» ώστε να είναι σαφές ότι το άρθρο αυτό δεν αφορά τις αξιόποινες πράξεις που κρίνονται από αρχές οι οποίες δε συνιστούν δικαστήρια με την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης.

18. Η εξέταση από ανώτερο δικαστήριο διέπεται από διαφορετικούς κανόνες στα διάφορα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σε ορισμένες χώρες, η εξέταση αυτή μπορεί να περιορίζεται, ανάλογα την περίπτωση, στην εφαρμογή του νόμου, όπως η αίτηση αναίρεσης. Σε άλλες χώρες

αναγνωρίζεται το ένδικο μέσο της έφεσης, που επιτρέπει να προβληθούν ενώπιον ανώτερου δικαστηρίου τόσο τα πραγματικά όσο και τα νομικά ζητήματα. Το άρθρο αυτό αναθέτει στην εθνική νομοθεσία το καθήκον να καθορίσει τους τρόπους άσκησης του δικαιώματος αυτού, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους μπορεί αυτό να ασκηθεί.

19. Σε ορισμένα Κράτη, το πρόσωπο που επιθυμεί να γίνει επανεξέταση από ανώτερο δικαστήριο της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε ένοχο ή της απόφασης με την οποία του επιβλήθηκε ποινή πρέπει, σε ορισμένες περιπτώσεις, να ζητά να του επιτραπεί να ασκήσει έφεση (application for leave to appeal). Το δικαίωμα να ζητήσει άδεια ενώπιον δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής πρέπει να θεωρείται ως μία μορφή εξέτασης με την έννοια του παρόντος άρθρου.

20. Η παράγραφος 2 του παρόντος άρθρου επιτρέπει εξαιρέσεις στο δικαίωμα αυτό:

- για αξιόποινες πράξεις μικρής σημασίας, όπως αυτές ορίζονται από το νόμο
- σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος κρίθηκε σε πρώτο βαθμό από το ανώτατο δικαστήριο, για παράδειγμα λόγω του αξιώματός του (υπουργός, δικαστής ή κάτοχος άλλου αξιώματος), ή λόγω της φύσης της αξιόποινης πράξης
- σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος καταδικάστηκε μετά από άσκηση ενδίκου μέσου κατά της απαλλαγής του.

21. Σημαντικό κριτήριο προκειμένου να αποφασισθεί αν μία αξιόποινη πράξη είναι μικρής σημασίας είναι το κατά πόσο η εν λόγω αξιόποινη πράξη τιμωρείται με ποινή κάθειρξης ή όχι.»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 7

25. Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι δυνάμει της νέας νομοθεσίας, στερήθηκε το δικαίωμά της να υπερασπιστεί την υπόθεσή της ενώπιον του εφετείου και ενδεχομένως ενώπιον του Αρείου Πάγου. Στερήθηκε έτσι το δικαίωμά της να αιτηθεί την επανεξέταση της υπόθεσής της, παραμένοντας για πάντα στιγματισμένη ως ένοχη. Επικαλείται το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ. 7, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο που καταδικάστηκε για αξιόποινη πράξη από δικαστήριο, έχει το δικαίωμα της επανεξέτασης από ανώτερο δικαστήριο της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε ένοχος ή της απόφασης με την οποία του επιβλήθηκε ποινή. Η άσκηση αυτού του δικαιώματος και οι λόγοι για τους οποίους μπορεί αυτό να ασκηθεί, διέπονται από το νόμο.

2. Από αυτό το δικαίωμα μπορούν να γίνουν εξαιρέσεις στην περίπτωση αξιόποινων πράξεων μικρής σημασίας, όπως ορίζονται στο νόμο, ή στις περιπτώσεις που ο καταδικασθείς κρίθηκε σε πρώτο βαθμό από το ανώτερο δικαστήριο, ή καταδικάστηκε μετά από άσκηση ενδίκου μέσου εναντίον της απαλλαγής του.»

A. Επιχειρήματα των διαδίκων

1. Η προσφεύγουσα

26. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το Κράτος δεν έλαβε καμία προφύλαξη προκειμένου να εμποδίσει τις παράπλευρες επιπτώσεις του νόμου αριθ. 3346/2005, προβλέποντας, για παράδειγμα, την απαγόρευση να λαμβάνεται υπόψη, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, μία υπόθεση που έχει τεθεί στο αρχείο δυνάμει του εν λόγω νόμου. Ωστόσο, στην περίπτωσή της, η ποινική καταδίκη της σε πρώτο βαθμό ελήφθη όντως υπόψη από τις πειθαρχικές αρχές, οι οποίες της επέβαλαν πειθαρχική ποινή της οποίας τελικό αποτέλεσμα ήταν η απόλυσή της από το αστυνομικό σώμα. Αν είχε το δικαίωμα να επιχειρήσει να αντιστρέψει την καταδίκη της ενώπιον των ανώτερων ποινικών δικαστηρίων και να αθωωθεί με αμετάκλητη απόφαση, τα πειθαρχικά όργανα θα ήταν υποχρεωμένα να λάβουν την εν λόγω απόφαση υπόψη, ενώ, υπό τις παρούσες συνθήκες, η καταδίκη της σε πρώτο βαθμό επηρέασε αρνητικά την τύχη της ενώπιον των πειθαρχικών συμβουλίων.

27. Η προσφεύγουσα εκτιμά ως εκ τούτου ότι ο νόμος αριθ. 3346/2005 εισάγει ένα μέτρο που παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και ότι ουδόλως

αιτιολογείται από σκοπούς δημοσίου συμφέροντος. Η δυνατότητα που θα της είχε δοθεί να υπερασπίσει την αθωότητά της ενώπιον δευτεροβάθμιου δικαστηρίου αν είχε διαπράξει νέα αξιόποινη πράξη εντός δεκαοκτώ μηνών από τη δημοσίευση του εν λόγω νόμου, ενώ αν είχε υιοθετήσει μία νόμιμη συμπεριφορά θα είχε στερηθεί το δικαίωμα αυτό, μαρτυρά, κατά την άποψή της, τον πρώιμο χαρακτήρα της νέας νομοθεσίας.

28. Η προσφεύγουσα καταλήγει ότι είναι λάθος να υποστηριχθεί ότι η θέση της ποινικής υπόθεσής της στο αρχείο απάλειψε όλες τις επιπτώσεις αυτής και υπογραμμίζει ότι πράττοντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το Κράτος της έκανε περισσότερο κακό παρά καλό.

2. Η Κυβέρνηση

29. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο νόμος αριθ. 3346/2005 αποσκοπεί στην αποσυμφόρηση των πινακίων των δικαστηρίων από υποθέσεις ελάσσονος σημασίας και στην επιτάχυνση συνεπώς της ποινικής δικαιοσύνης. Όλες οι συνέπειες επί της νομικής κατάστασης της καταδικασθείσας άρθθηκαν οριστικά διότι, αφενός, παραγράφηκε η ποινή του και, αφετέρου, η καταδίκη δεν εγγράφηκε στο ποινικό μητρώο του. Στο σημείο αυτό, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι προκειμένου μία ποινή να εγγραφεί στο ποινικό μητρώο ενός ατόμου, πρέπει αυτή να είναι αμετάκλητη, κάτι που προϋποθέτει την εξάντληση όλων των ενδίκων μέσων που προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Το προβλεπόμενο από το νέο νόμο μέτρο δε θα μπορούσε ως εκ τούτου να εξομοιωθεί ούτε με αμνηστία, γενικό νομοθετικό μέτρο που εξαλείφει την απαγγελθείσα ποινή και το οποίο λαμβάνεται μόνο σε περιπτώσεις πολιτικών εγκλημάτων, ούτε με χάρη, διοικητικό μέτρο επιεικείας που λαμβάνει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας μόνο κατόπιν αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης.

30. Σε ό,τι αφορά την παρούσα υπόθεση, η Κυβέρνηση, αναφερόμενη στο ίδιο το γράμμα του προεδρικού διατάγματος αριθ. 22/1996 και στην πάγια νομολογία των εθνικών δικαστηρίων (βλέπε πιο πάνω παράγραφοι 20 και 21), υπενθυμίζει ότι η ποινική δίκη είναι αυτόνομη και ανεξάρτητη από την ποινική δίκη. Σημειώνοντας ότι η πειθαρχική διαδικασία αντικείμενο της οποίας αποτελεί η προσφεύγουσα δεν έχει ακόμα περατωθεί, υπογραμμίζει ότι τα πειθαρχικά συμβούλια που εξέδωσαν τις αποφάσεις τους μέχρι σήμερα δεν βασίσθηκαν αποκλειστικά στην ποινική καταδίκη της προσφεύγουσας, αλλά έλαβαν υπόψη διάφορα αποδεικτικά στοιχεία που υπήρχαν στον πειθαρχικό φάκελό της.

31. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, δεν αποδεικνύεται ότι υπήρξε προσβολή του δικαιώματος που εγγυάται το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7 σε βάρος της προσφεύγουσας, πολύ περισσότερο αφού η δεύτερη παράγραφος της διάταξης αυτής προβλέπει ότι το δικαίωμα σε διπλό βαθμό δικαιοδοσίας μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εξαιρέσεων για αξιόποινες πράξεις μικρής σημασίας, όπως ισχύει εν προκειμένω, και ότι η προσφεύγουσα κρίθηκε σε πρώτο βαθμό, ως αστυνομικός, από ανώτερο δικαστήριο.

B. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

32. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι τα συμβαλλόμενα Κράτη διαθέτουν καταρχήν διακριτική ευχέρεια για να αποφασίσουν τους τρόπους άσκησης του δικαιώματος που προβλέπει το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7. Έτσι, η εξέταση μίας απόφασης που κηρύσσει την ενοχή ή επιβάλλει ποινή από ανώτερο δικαστήριο μπορεί να αφορά τόσο πραγματικά όσο και νομικά ζητήματα ή να περιορίζεται σε νομικά ζητήματα. Επιπλέον, σε ορισμένες χώρες, ο διοικούμενος που επιθυμεί να ασκήσει ένδικο μέσο ενώπιον αρχής πρέπει σε ορισμένες περιπτώσεις να ζητήσει άδεια για τον σκοπό αυτό. Εν τούτοις, οι περιορισμοί που επιβάλλουν οι εθνικές νομοθεσίες στο αναφερόμενο στην εν λόγω διάταξη δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου πρέπει, κατ'αναλογία προς το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο που καθιερώνει το άρθρο 6 της Σύμβασης, να επιδιώκουν θεμιτό σκοπό και να μη θίγουν την ίδια την ουσία του δικαιώματος αυτού (*Haser κατά Ελβετίας* (déc.), no 33050/96, 27 Απριλίου 2000).

33. Το Δικαστήριο επισημαίνει καταρχήν ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, ο νόμος αριθ. 3346/2005 ωφελεί κατά κύριο λόγο τα πρόσωπα που καταδικάστηκαν σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό σε ποινές κάθειρξης έως έξι μηνών, ιδίως στο μέτρο που οι ποινές αυτές δεν εκτελούνται ούτε εγγράφονται στο ποινικό μητρώο τους. Επί του τελευταίου αυτού σημείου, το Δικαστήριο αποδίδει ιδιαίζουσα σημασία στην συγκλίνουσα άποψη των εισαγγελέων της χώρας όσον αφορά την απαγόρευση εγγραφής στο ποινικό μητρώο μίας καταδίκης όπως εκείνη του επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 23). Επιπλέον, το Δικαστήριο παραδέχεται ότι ο νέος νόμος επιδιώκει νόμιμο σκοπό, ήτοι την επιτάχυνση της ποινικής δικαιοσύνης μέσω της αποσυμφόρησης των πινακίων των δικαστηρίων από υποθέσεις μικρότερης σημασίας.

34. Σε ό,τι αφορά την προσωπική περίπτωση της προσφεύγουσας, απομένει στο Δικαστήριο να καθορίσει αν η τοποθέτηση της υπόθεσής της στο αρχείο είχε άλλες αρνητικές επιπτώσεις, γεγονός που θα της παρείχε νόμιμο συμφέρον να εκδικασθεί η υπόθεσή της εκ νέου από ανώτερο δικαστήριο.

35. Είναι αλήθεια ότι η διατήρηση, ακόμα και υπό προϋποθέσεις, της δυνατότητας επανάσκησης διώξεων σε περίπτωσης διάπραξης νέας αξιόποινης πράξης (βλέπε πιο πάνω παράγραφοι 17-19), δημιουργεί αμφιβολίες ως προς τα δικαιώματα του κατηγορουμένου. Εν τούτοις, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σε υποθέσεις που εισάγονται με ατομική προσφυγή, αποστολή του δεν είναι να ελέγξει αφηρημένα την επίδικη νομοθεσία. Πρέπει να περιοριστεί, στο βαθμό που είναι δυνατόν, στην εξέταση των προβλημάτων που εγείρονται στην περίπτωση που έχει εισαχθεί ενώπιόν του (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Padovani κατά Ιταλίας*, 26 Φεβρουαρίου 1993, § 24, série A αριθ. 257-B). Ωστόσο, εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα δε διέπραξε, χωρίς αμφιβολία, κάποια αξιόποινη πράξη εντός δεκαοκτώ μηνών από τη δημοσίευση του νέου νόμου και, ως εκ τούτου, η ποινική υπόθεσή της δε θα μπορούσε να ανασυρθεί από το αρχείο και να χρησιμοποιηθεί εναντίον της.

36. Κατόπιν τούτου, είναι ακριβές ότι η καταδίκη της προσφεύγουσας σε πρώτο βαθμό ελήφθη υπόψη στην πειθαρχική δίκη της, η οποία είναι επί του παρόντος σε εξέλιξη. Το Δικαστήριο επισημαίνει, εν τούτοις, ότι δεν είχε αποκλειστικό ρόλο στη διαδικασία της απόφασης. Πράγματι, παρατηρεί ότι, προκειμένου να αιτιολογήσουν τις αποφάσεις τους, οι πειθαρχικές αρχές στηρίχθηκαν σε πολυάριθμα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προσκομίσθηκαν κατά τις κατ'αντιδικία συζητήσεις οι οποίες διεξήχθησαν παρουσία της προσφεύγουσας και του δικηγόρου της, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στην κατάθεση ενός άλλου αστυνομικού που κατηγορείτο για την ίδια υπόθεση. Επιπλέον, στο μέτρο που η προσφεύγουσα μοιάζει να υποστηρίζει ότι η τύχη της ενώπιον των πειθαρχικών οργάνων αποτέλεσε «παράπλευρη επίπτωση» της εφαρμογής στην περίπτωσή της του νόμου αριθ. 3346/2005, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το επιχείρημα αυτό βασίζεται στην υπόθεση ότι η προσφεύγουσα θα αθωνόταν αμετάκλητα από τα ανώτατα ποινικά δικαστήρια αν η υπόθεσή της δεν είχε τεθεί στο αρχείο μετά την πρωτοβάθμια απόφαση. Ωστόσο, ακόμα και στην τελευταία αυτή περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ενόψει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου και της πρακτικής, στα πειθαρχικά όργανα θα επιτρεπόταν να επιβάλουν στην προσφεύγουσα ποινή αν

εκτιμούσαν ότι η συμπεριφορά της είχε θίξει την τιμή της και το κύρος της ελληνικής αστυνομίας (βλέπε πιο πάνω παράγραφοι 20 και 21 in fine).

37. Επιπλέον, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το να ακολουθήσει την πρόταση της προσφεύγουσας, σύμφωνα με την οποία οι πειθαρχικές αρχές έπρεπε να αγνοήσουν εντελώς την ποινική διαδικασία της οποίας υπήρξε αντικείμενο, προκειμένου να υποστηρίξει ότι η τοποθέτηση της υπόθεσής της στο αρχείο ήταν συμβατή προς το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7, θα ισοδυναμούσε με αμφισβήτηση των αρμοδιοτήτων των πειθαρχικών οργάνων, τα οποία είναι ωστόσο εξουσιοδοτημένα από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και την πρακτική να λαμβάνουν υπόψη την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου και να αξιολογούν τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αφορούσαν οι ποινικές διώξεις (βλέπε πιο πάνω παράγραφοι 20 και 21). Ωστόσο, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η ένδικη διαφορά που εισήχθη εν προκειμένω ενώπιόν του δεν αφορά το δίκαιο της επίδικης πειθαρχικής διαδικασίας, διαδικασία η οποία ούτως ή άλλως δεν έχει περατωθεί ακόμα, αλλά τον περιορισμό του δικαιώματος της προσφεύγουσας να εξετασθεί η ποινική καταδίκη της από ανώτερο δικαστήριο.

38. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες της παρούσας υπόθεσης, η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αριθ. 3346/2005 είχε συνέπειες οι οποίες μπορούν να συγκριθούν με αθώωση. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο καταλήγει ότι η τοποθέτηση της ποινικής υπόθεσης της προσφεύγουσας στο αρχείο δυνάμει του νέου νόμου δεν έθεσε κανένα πρόβλημα υπό το πρίσμα του δικαιώματος σε διπλό βαθμό δικαιοδοσίας, ακόμα κι αν, σε ένα αρχικό στάδιο, η προσφεύγουσα είχε καταδικασθεί για αξιόποινη πράξη, η οποία επέσυρε ποινή φυλάκισης (βλέπε, *a contrario*, την απόφαση *Zaicevs κατά Λετονίας*, § 55, αριθ. 65022/01, 31 Ιουλίου 2007, αναγνωσμένη υπό το φως της παραγράφου 21 της εισηγητικής έκθεσης στο Πρωτόκολλο αριθ.7).

39. Συνεπώς, δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

40. Στηριζόμενη στα ίδια πραγματικά περιστατικά, η προσφεύγουσα παραπονείται ότι δεν επωφελήθηκε μίας δίκαιης δίκης λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι στερήθηκε τη δυνατότητα να υπερασπιστεί την υπόθεσή της ενώπιον

ανώτερου δικαστηρίου. Επικαλείται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο προβλέπει ειδικότερα:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως.»

41. Το Δικαστήριο εξέτασε την αιτίαση της προσφεύγουσας όπως αυτή προβλήθηκε. Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων στην κατοχή του, εκτιμά ότι η αιτίαση αυτή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος εκείνης που έλκεται από το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7.

42. Εκτιμά συνεπώς ότι δε συντρέχει λόγος να αποφανθεί χωριστά επί της εν λόγω αιτίαςης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7.

2. *Αποφαίνεται* ότι δε συντρέχει λόγος να αποφανθεί χωριστά επί της επικαλούμενης παραβίασης του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα, και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 8 Ιανουαρίου 2009, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος